

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (ANO) XLV (39)
Štev. (No.) 10-11

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
27. marca 1986

M. Jakopič:

Velikonočna

Težki so jerbasi; brhka dekleta
k žegnu jih v vaško cerkev meso;
pesem zvonov jim sanje razleta,
kot mladec postaven z ljubečo roko.

Bele stezice in znamenja bela,
beli oblaki kot čolni neba;
jadra, ki so se v vetru razpela,
ko vigred poslala je hitrega sla.

V zraku je sreča, v zraku zvonjenje,
čudno opojno diha pomlad, —
v srcu, kot v vetru je hrepenenje,
trka na okna, vre preko livad.

Prve so češnje cvetove opojne
že ponudile čebelar v poljub,
sonce je vzelo bregove osojne,
kakor mlad gruntar v popolni zakup.

Risba: Ivan Bukovec

Nacionalizem in unitarizem

V zadnjih časih se dogaja v domovini, da so ljudje začeli premišljevat i usodi svojega naroda; pričeli so se zavedati, da je „bratstvo in edinstvo“ jugoslovanskih narodov velika fraza, s katero lahko vladajoča plast — partija — opraviči vsak centralistični poseg v posamezne republike; v istem imenu lahko tudi nesvobodno časopisje napada vsakega poskusa naroda ali posamezne republike v okviru Jugoslavije, da začne malo bolj samosvojo politiko ali skuša dobiti kaj več za svoje narode. Po drugi strani pa to čutijo čedalje bolj tudi Slovenci in temu primerno nič več ne šepetajo svoje kritike proti „bratstvu in edinstvu“ za zaprtimi okni; ne! sedaj se že dvigajo glasovi javno, celo visoki partijski funkcionarji namigavajo stvari, o katerih včasih ni bilo niti misliti.

Še več: sliši se tudi glas ljudstva, v skupnih manifestacijah in ob priložnosti, ko je težko ugotoviti početnika in ga individualizirati: najboljši zglede za to je bila lanska hokejska tekma med Crveno zvezdo in ljubljansko Olimpijo v hali Tivoli: med navijači je bilo slišati vzklike „Srbe na vrbe!“ To je sicer stara avstrijska fraza iz prve svetovne vojske in tudi mladi navijači niso ravno merodajni, niti ni tako pobalinstvo v čast nobenemu, vendar je le izraz „ljudstva“. In na isti tekmi so stotine navijačev prepevale novo pesem o Sloveniji, katere refren so spremenili v: „Slovenija, moja domovina, kako je bilo lepo, ko ni bilo južnjakov in Bosancev!“

To je bil glas od spodaj. Kaj pa glasovi od zgoraj? Vinko Hafner, predsednik slovenskega parlamenta, je izjavil oktobra lani v nekem intervjuju, ki ga je objavilo tudi Delo: „Vprašujete, ali bi Slovenija lahko obstajala sama, ali bi se lahko oblikovala kot samostojna država?... Prav tako obstaja pravica vsakega naroda do samoodločbe, vstevši tudi do odcepitve... Morda bodo Slovenci... v neki daljni prihodnosti in v popolnoma drugačnih mednarodnih razmerah zares razmišljali o kakšnih drugačnih možnostih.“

Tudi Josip Vidmar, najvišji slovenski režimski kulturnik, je ne-

kako zavohal, kam veter vleče, in se tudi izjavil v intervjuju z Bojanom Štihom: „...ne moremo drugače, kakor vztrajati v svojem prepričanju, da smo Slovenci svoj narod, ki more izpolniti svojo zgodovinsko pot. Ne vem, kakšna bo ta pot, skoraj si ne morem misliti, da bi se raztopili v jugoslovanskem morju...“ In tudi Vidmar se poteguje, da se ostvari stoletna želja o Zedinjeni Sloveniji, ki naj zajame vse Slovence tudi onstran meje.

Zedinjena Slovenija! Danes jo uradni režim zanika in želi, da se o njej ne govori, kajti to je politični pojem in s tem, ko se skuša združiti Slovence, se nekako avtomatično postavlja Jugoslavijo v stran. Danes režim dopušča le govor o „enotnem kulturnem prostoru“, to je o kulturnem sodelovanju Slovencev z obeh strani meja. Kakšno je to sodelovanje, nam kaže cenzura nad Celovškimi zvonovi in prepovedi Rebulovih knjig doma, da ne govorimo o emigrantskih. A posamezniki gredo dalje: beseda Zedinjena Slovenija se pojavlja kjerkoli, npr. v Delu, kjer zagovarja v daljšem članku potrebo po delovanju v njeno smeri sam univ. prof. Vasilij Melik.

Bojan Štih pravi, da je geslo o Zedinjeni Sloveniji vendarle „temeljno geslo (slovenske) politične modrosti, akcije in dejanja!“

Tudi znani in trenutno najvišje stoječi slovenski zgodovinar dr. Bogo Grafenauer trdi, da je Jugoslavija le plod trenutne politične odločitve in koristi, ne pa kaka zaveza za vse večne čase: „Za Jugoslavijo smo se odločili zato, ker smo videli v njej poročstvo svojega samostojnega nacionalnega življenja. Zato je tudi meja naše obveznosti do te skupnosti v skladu z uresničevanjem pravic tega pogoja za slovensko nacionalno življenje.“ (Danas, 8. X. 85) Torej: če ni pravih pogojev in pravic ni Jugoslavije!

In da se povrnemo na preprostejšega človeka, pravi neki bralec Novega Nedeljskega v svojem pismu uredništvu: „Naj se zdj nacionalizem še tako grda lastnost, je pa vseeno osnovna značilnost slehernega naroda!“

O tem, kaj piše trenutno najbolj brana in najbolj oporečniška slovenska revija Mladina, smo že pisa-

li in bomo še; vedno pove, kar misli, pa čeprav jo vsako toliko zaplenijo!

To gre seveda drugim centralističnim in unitarističnim Jugoslovanom precej na živce; zato pa se zaletavajo na splošno v Slovence in v njihov „nacionalizem in šovinizem“.

Na primer: 17. novembra lani je Krsta Bijelič, odgovorni urednik Borbe iz Zagreba, objavil v Nedeljskem dnevniku dolg napad na Slovence, kako si upajo biti proti Jugoslaviji. Meče jim v obraz razne ideje, ki so se pojavljale v zadnjem času med Slovenci, in jih kaže kot vpliv „političnih zanesenjakov...“, ki nesposobneži-primitivci hlepijo po „blaženem“ in „varnem“ okrilju matere NACIJE.“

Kam pelje ta pot slovenske samozavesti in njej nasprotnega jugoslovanskega unitarizma? Morda en namig: kot vemo, je bil predlagan — in bo seveda izvoljen — za predsednika jugoslovanske vlade Branko Mikulič, ki ga vsi poznajo kot moža trde roke; torej misli partija malo pritegniti vajeti. Tega se doma bojijo, saj revija Mladina odkrito piše, da nas sedaj pod novim predsednikom čakajo težki časi. Ali bo partiji uspelo ali ne, je vprašanje. Pred seboj ima več problemov, ki jo mučijo: še ni miru zaradi pokola domobrancev, marčevska Nova revija je posvečena skoraj vsa problemu sprave, posebej narodne in človeške; Mladina se dela morca iz volitev — bolje presedanje na stolčkih; in končno stoji zadaj veliki problem ekonomije, ki je sprožil ves plaz. In vse to naenkrat urediti se zdi nemogoče. Če je jez enkrat odprt...

TDml

Mogoče ne veste, da...

— da je Edvard Kardelj v zadnjem letu svojega življenja narekoval v magnetofon svoje spomine v srbohrvaščini in da so jih potem prevajali v slovenščino...

— da novi prior v kartuzijanskem samostanu Pleterje na Dolenjskem — švicarski Nemeč p. Hollenstein — tekoče govori slovensko in prizadeto sledi slovenski kulturi...

Veselo alelujo ob prazniku Vstajenja in blagoslova polno veliko noč želi vsem sotrudnikom, naročnikom, raznašalcem, oglaševalcem, dobrotnikom, bralcem in prijateljem v Argentini, Sloveniji in po vsem svetu

SVOBODNA SLOVENIJA

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

želi vsem Slovincem v domovini, v zamejstvu in v zdomstvu milosti polni praznik Vstajenja, poročstvo našega vstajenja in tudi vstajenja slovenskega naroda iz sedanjih komunističnih spov.

Za Slovenski narodni odbor:

RUDOLF SMERSU
predsednik

OBLAST, KI PRINAŠA BOGASTVO IN KORUMPIRA

Londonski „Times“ v svoji številki za 24. januar t. l. pod gornjim naslovom objavlja dokaj obširni članek svojega rednega sodelavca Bernarda Levina, v katerem je „glavni junak“ Josip Broz-Tito. O njem ima pisec, med drugim, to-le povdeati:

„Titova vdova neuspešno zahteva svojo dediščino; Tito se je je iznebil nekaj let pred svojo smrtjo, brez dvoma z namenom, da na njenem mestu ustoliči nekaj bolj prijetnega in sodobnega, in jasno je, da sta se ločila zelo sprta, tako sprta, da kaže, da je vdova živela v razmerah, ki se niso mnogo razlikovale od hišnega zapora.“

Titove zakonske razmere se me ne tičejo; kar me je začudilo, ko sem bral o sporu zaradi Titovega premoženja, je bil spisek bogastev, ki si jih je nabral. Med temi so avtomobili, motorni čolni, konji, jahte, dragulji in zlatnina, slike, desetine vil, sadovnjaki, safarijski park in vinogradi. Vrednost tega premože-

nja znaša milijone funtov.

Brez dvoma lahko takoj uvidite, kam merim: kaj je Tito — ta plemeniti, nesebični, častni, za druge skrbeči, moralni, strogi, heroični in resnično socialističen človek delal z temi luksuznimi predmeti milijonskih vrednosti — brez ozira na to ali je za seboj pustil razočarano ali nerazočarano vdovo?

Odgovora na to vprašanje ne more dati vsakdo, tisti pa, ki odgovor lahko dajo, bodo z njim oklevali. Toda odgovor na to vprašanje — čeprav bi mnogi mislili, da je nevshečen — je gotovo zelo jasen in preprost: odgovor je ta, da ni verjetno, da bi se množični morilci bali in izogibali kraje. Še več: kadar množični morilec ni del zasebnega sektorja, ampak despotični vladar cele države, lahko javno blagajno ropa brez kazni, kajti nobena miš ne bo hotela lajati na mačko — ali celo priznati, da je sploh kakšna mačka, na katero bi mogla lajati.“

Bolje zamolčati

Konec afere v Idriji

Kot smo že poročali, se je meseca septembra lani razvil v Idriji pretep med domačini Slovenci in priseljenci Bosanci. Začet se je kot navadno iz fantovskih preprirov, dobil pa je takoj nacionalni prizvok, ko se je razširil. „Bosanci nas tepejo,“ „Udri po Bosancih“ itd., so bila bojna gesla Slovencev!

Vlada se ni takoj znašla. Pretep je pretep, mora ga kaznovati; nacionalno sovraštvo je hudo kaznivo in Beograd je pritiskal; Slovenci pa so na splošno sprejeli ta dogodek kot junaštvo! Kaj storiti, da bo volk sit in koza cela?

18. februarja je bila izrečena sodba nad 21 obtoženimi. Državni tožilec je skušal vso zadevo potlačiti, da se o njej kar najmanj piše in

debatira. „Ni bilo mogoče dokazati, da je idrijske dogodke spremljala nasilje z nacionalističnim prizvokom,“ pravi Delo. To sicer ni res, saj je ljubljanska Mladina zelo zgovorno opisala ves potek pretepa, in je bilo jasno, da je bil poleg nacionalističnega prizvoka, tako pri enih kot pri drugih! Šest obtožencev so popolnoma oprostili, druge pa so obsodili zaradi „skupinskih pretefov in kršenja javnega miru“ le ma pogojne kazni zapora do štirih mesecev ali pa na denarne kazni do 40.000 din (100 avstralov).

Jasno je, da komunistična oblast ni hotela drezati v osje gnezdo in je raje zaprla oči. Saj je tako vsak dan več protestov proti južnjakom in to javno ter celo v časopisih in revijah.

ŠE O PIKNIKU V ŠKOFJI LOKI

V „Svobodni Sloveniji“ (štev. 5) smo pod naslovom „Piknik v Škofji Loki“ objavili dopis tajnika Slovenskega narodnega odbora, dr. Petra Urbanca, ki ga je poslal ministrstvu za zunanje zadeve kanadske vlade v Ottavi. Na ta dopis je dr. Urbanc dne 24. januarja prejel naslednji odgovor:

Spoštovani dr. Urbanc: Hvala Vam za Vaše pismo z dne 17. decembra 1985 v zvezi z lanskim piknikom za slovenske emigrante v Škofji Loki (Slovenija, Jugoslavija). V tej zadevi smo stopili v stik s kanadskim poslaništvom.

Res je, da se je zastopnik kanadskega poslaništva v Beogradu skupaj z zastopniki Avstralije, Zdru-

ženih držav Amerike in dveh latinoameriških držav udeležil tega piknika. Njegov namen je bil sestati se s kanadskimi državljani slovenskega rodu, ki so prisostvovali pikniku v Škofji Loki.

Mi upoštevamo Vašo prizadetost, da se je to slavje vršilo na kraju, kjer so bili med drugo svetovno vojno zapori, kjer so se vršila grozodejstva. V želji, da bi se sestali s kanadskimi državljani v Škofji Loki, ni zastopnik kanadskega poslaništva dal nobene sodbe o zgodovini tega kraja.

S spoštovanjem,

D. R. T. Fraser
direktor ministrstva za zunanje zadeve v Kanadi

"Ubij Slovenca!"

Kanadski hokejist bi bil skoraj žrtev pobesnelih beograjskih navijačev

Sobivanje južnoslovanskih narodov pod skupno streho ni lahka reč. Včasih so rekli, da šport združuje narode, danes vidimo, da ta fraza ne velja več nikjer v svetu in res ni razumljivo, zakaj bi šport, ko stvari že tako stojijo, združeval ravno jugoslovanske narode. Zgleda celo, da se čudni „bratski“ odnosi kažejo ravno na športnih srečanjih v svoji najbolj pravi podobi.

Nerodna je ta reč še bolj zato, ker so vodilni športni funkcionarji skoraj praviloma neke iz Beograda, ravno v športih, ki so v Sloveniji najbolj priljubljeni. Taki funkcionarji seveda pazijo na svoja moštva in gledajo, kako bi onemogočili slovenska. Saj malone ni vredno besed; vsakdo ve, da še nikoli niso imeli v Beogradu hokejistov. Zdaj jih sicer imajo, čeprav nekoliko ne navadnih imen: nekatera imena zvenijo angleško, druga češko, največ pa slovensko.

Beograjski hokejski moštvi Crvena zvezda in Partizan sta hotela v hokeju postati „nekaj“. Njihovi hokejski mešetarji so prišli s polnimi mošnjami zlatnikov k slovenskima moštvoma Olimpiji in Jesenicam ter prenekatere najboljše hokejiste zvalili v Beograd. Nekaj so jih nakupili tudi v Kanadi, na Češkem in še kod.

Naj ne bo preveč čudno, če pišemo o hokeju; pač zategadelj pišemo, ker je na eni od hokejskih tekem v Beogradu prišlo do tragikomičnega pripetljaja, ki je grozil s tem, da bi Kanadčan skoraj postal žrtev srbskega besa na Slovence.

Pri celjskem hokejskem klubu, ki

je tistikrat gostoval v Beogradu pač tudi igra nek tretjerazredni kanadski hokejist. Hokej za vemo, da je „trd“ šport. Igralec beograjskega moštva, slovenske gore list, je zamahnil s palico proti celjskemu igralcu, listu kanadskih gorá... Orkan gledalcev se je takrat razbesnel in začeli so vpiti „svojemu“ igralcu -Slovencu: „Ubij Slovenca!“ Mislili so sicer, naj ubije igralca slovenskega moštva. Ta igralec je bil, kot rečeno, Kanadčan in ni vedel za srbsko sovraštvo do Slovencev. K sreči pa je bil „ubijalec“ Slovenec — eden tistih pač, ki so jih Beograjčani kupili za svoj klub. Po vpitju „ubij Slovenca“, je „ubijalec“ osramočen odnehal.

Reč je na pogled tragikomična, kaže pa leglo velikosrbskega narodnostnega sovraštva. Ljubljanska policija preži predvsem na slovenske navijače, da ja ne bi s čimerkoli žalili narodnostnih čustev gostujočih moštev. In če se kljub temu kaj zgodi, beograjski športni funkcionarji za kak mesec zaprejo ljubljansko športno dvorano. Pa še marsikaj se zgodi — v Ljubljani, seve. Pogledati je treba samo letošnjo drugo številko ljubljanske Mladine, kjer lahko preberemo marsikaj tistega, kar smo mislili: marsikaj se zgodi na športnih prireditvah v Ljubljani.

Samo nekaj misli k vsemu temu: Žrtev je vedno v psihološki prednosti pred napadalcem. Te psihološke prednosti Slovencev se v Beogradu očitno ne zavedajo. Tudi policijska gumijevka in gangsterski teror nad obiskovalci športnih prireditev v Ljubljani lahko le za kratko zatrejo bes, ki se je končno začel nabirati tudi pri Slovencih.

Hotimir

ARTUKOVIČ IZROČEN SFRJ

Po dolgih letih so 12. februarja ZDA končno izročile Jugoslaviji 86 let starega Andrijo Artukoviča, ki je bil notranji minister Nezavisne Države Hrvatske med drugo svetovno vojno. Jugoslovanske oblasti so prvič zahtevale Artukovičovo izročitev pred 36 leti, vendar so Artukovičevi branilci zadevo zavlačevali vsa ta leta. V torek, 11. febr. pa je sodnik vrhovnega sodišča ZDA William Rehnquist zavrnil zadnjo možnost, da bi mogel Artukovič ostati v ZDA.

Nato so ameriške oblasti ravnale precej neobičajno. Na skrivnosten način je bil Artukovič pripeljan na

newyorško letališče, kjer ga je čakalo jugoslovansko potniško letalo. Od New Yorku je bil pripeljan naravnost v Zagreb, kjer so ga odpeljali neznanu kam. Artukovič je sedaj v zelo slabem zdravstvenem stanju in so ga morali nositi iz letala in odpeljati v rešilnem avtu. Agencija Tanjug je objavila poročilo, v katerem je povedano, da bo lokalno sodišče v Zagrebu začelo redni sodni postopek zoper Artukoviča zaradi dejanj med drugo svetovno vojno. Kdaj se bo začelo sojenje, ni bilo sporočeno.

Kot notranji minister ustaške hrvaške države naj bi nosil Artukovič

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

POLEMIKA NE STAVKA

Nič niso pomagali vsi vladni napori, da bi CGT odpovedala, ai pa vsaj prestavila splošno stavko, napovedano za torek 25. t. m. Minister Barrionuevo je v svojem nagovoru skušal biti prepričljiv. A da prepriča sindikalne vodje bi potreboval kaj več kot le besede in obljube. Vendar ta stavka ni ne prva (je že peta splošna za obdobje demokratične vlade), in gotovo ne bo zadnja. Zato bi se niti ne splačalo kaj več o njej pisati, če ne bi bila izredno predstavnica za tukajšnje politično okolje.

V torek, in še pred torkom, se je kaj malo delalo, a zelo veliko govorilo. V tem je vsa tragika argentinske politike. In o čem se je govorilo; mlatili smo prazno slamo. Vlada je storila vse, da bi dokazala, da je stavka pravzaprav namenjena, da v srce zadene mlado demokracijo, CGT pa je poudarjala, da vlada ničesar ne stori na gospodarskem in socialnem področju, da jo je treba stržniti z močnim udarcem in s stavko prisiliti, da malo poskrbi za delovni narod.

Da se vladni moške sami ne bi preveč blamirali, je na bojno polje stopila radikalna stranka. Njeni vodje so trdili, da stavka ni le protidemokratična, temveč da je to posebej „antidemokracija“. CGT pa je znova odgovarjala, da so vladni moške pač „veliki duhovniki demokracije“, v evangeljskem namigu na demokratične farizeje.

Končno so se eni in drugi še zneli na mestne zidove ter tekmovali, kdo bo nanje nalepil več plakatov, ali tisti, ki so za stavko, ali tisti, ki so proti stavki. S tem se je seveda vrglo in smeti izredno veliko truda in denarja, ki bi ga marsikje bolj krvavo potrebovali.

NAHITRO POGLEJMO

Peronistična stranka počasi a korak za korakom ureja svoje notranje probleme. Obnoviteljska struja je imela svojo konvencijo v letovišču „Parque Norte“ ob reki, in tam je zmoglo umirjeno vodstvo. Pravzaprav zadnji nesporazumi s stari vodstvom stranke so danes osredotočeni na dveh področjih: volitve v interveniranih provinciah naj bi bile avgusta, uporne struje jih zahtevajo za junij; drugi problem je, kdo bo vodil te provincijske stranke do volitev, kajti to se bo morda poznalo pri volilnem re-

zultatu. Pravzaprav se politični moške kaj hitro pobotajo. Problem peronističnega razkola je v sindikatih, kjer stara garda (62 organizacij) in nova struja („petindvajseti“), ne najdejo skupne točke, niti način, da bi sploh civilizirano debatirali.

López Rega, bivši peronistični minister, ki je trenutno zaprt v Miami, predstavlja kaj trd oreh za vlado, pa tudi za opozicijo. Prav neznanica je, zakaj se je sploh predal (mnogi ne verjamejo v njegovo bolezen, drugi pa namigujejo, da so ječe včasih bolj varne kot svoboda). Zanimiva je „grozinja“ njegovega advokata, da bo objavil spomine López Rega po njegovi smrti. Če so ti spomini res verodostojni, potem marsikdo danes moli za dolgo življenje aretiranelega bivšega ministra.

Sodba vojakom v zvezi z Malvinško vojno se nagiba h koncu. Nekateri napovedujejo končno razsodbo za 2. april (obletnica začetka vojne), drugi pa trdijo, da bo razsodba znana kak teden pozneje. Govori se tudi že o kaznih: osem, šestnajst, sedem let za glavne poveljnike. Od dveh do štirih let za srednje voditelje. Važno je to, da komur prisojena kazen presega dve leti zgubi tudi čast in čin po vojaškem pravu. Tudi o tem se bo še pisalo.

V vsem tem zmescu dogodkov in ubiganj so Argentinci prav v jutru 25. marca dočakali veselo novico. Tukajšnji film „La historia oficial“ (Uradna zgodovina) je prejel nagrado („Oscar“) za najboljši tuji film. Čestitamo! Omenimo le, da se filmski dogodek nanaša na polpreteklo zgodovino, ki še danes globoko loči argentinsko družbo. Da bi se to le kmalu premostilo, morda po zgledu filma, ki tudi tiste težke čase opisuje „brez sumničjenja in brez jeze“.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Film Amadeus Mi- loša Forman je v Ljubljani v dveh kinodvoranah dosegel rekordno število gledalcev: na 246 predstavah si ga je ogledalo 102.667 ljudi.

LJUBLJANA — Električna ni šla tako v prodajo, kot so mislili pri elektrogospodarstvu. V tujino (Grčijo, Italijo, Švico in Avstrajo) so prodali 188,8 gigavatnih ur električne energije, uvozili pa 67,5 gigavatnih ur. V načrtu so imeli, da bodo izvozili 437 gigav. ur elektrike.

LJUBLJANA — Energetski razvoj za leto 2.000 je v zamudi, pravijo strokovnjaki. Z gradnjo hidroelektrarn na Savi in Muri še ni vse v redu: ponekod še niso odkupljena zemljišča ali tudi še ni razvidno, kje bo kaka elektrarna stala.

Afro-azijska Evropa

Štirideset let miru in blagostanja je v marsičem spremenilo našo staro Evropo. A ne vedno na boljše. Iz ruševin so zrasla ogromna mesta v stalnem razmahu. Po starih, ozkih ulicah je promet kaotičen: veliki avtobusi, prenapoljeni s turisti s celega sveta, se težko zibljejo po starodavnem kamnitem tlaku in nevarno tekmujejo z mestnim prometom v prerivanju skozi odprtine v srednjeveških zidovih. Po pločnikih se premika masa ljudi, ki se zatekajo v neštete trgovine in veleblagovnice. Povsod te zasleduje oglušujoča rock glasba. Le v častitljivih katedralah, bazilikah ali starih cerkvah najdeš nekaj miru in duševnega počitka, če imaš srečo, da te turisti tudi tam ne zasačijo.

Široke avenije so postale deroče reke avtomobilov. Predmestja so spremenila svojo nekdanjo idilično sliko, ko so še obstajali parki in gozdiči za razvedrilo meščana in vrtovi za njegove vsakdanje življenjske potrebe. Mesta obdajajo neskončni stanovanjski bloki, povsod zgrajeni po istem principu: čim več za čim manj in tem bolj brezosebno. Nekdo ironično primerja ta simbol moderne masifikacije s srednjeveškimi zidovi. Zidovi so, akoravni zelo krhke vrste. A njihova funkcija je precej drugačna. Čedalje bolj postajajo zatočišče pribežnikov iz revnega Tretjega sveta in predstavljajo vedno večjo nevarnost za oble-

gana mesta. Tam najdeš zastopnike vsega muslimanskega življa od severne Afrike do Malazijskih otokov. Iz preobljudenih in sestradanih monsumskih in afriških dežel si iščejo v Evropi znosnejše pogoje za življenje. S seboj vlačijo svoje revščino, svoje tisočletne navade in tudi svoje večne spore.

To je naraven pojav v zgodovini. Narodi so se preseljevali, prostovoljno ali večkrat nasilno. Trenutno lahko zasledimo ta pojav tudi v južnem delu Severne Amerike, kjer nobeni ukrepi in nobena policijska oblast ne morejo ustaviti masovnega vsakodnevnega prihoda ilegalnih pribežnikov iz Mehike in centralne Amerike. Polagoma spreminjajo lice vsega okolja, zlasti v velikih industrijskih centrih. V manjši meri se isto dogaja v severnem in jugozapadnem delu Argentine. Da ne govorimo o naseljevanju zdomcev z juga v naši Sloveniji!

„Invazije“ v Evropo iz afro-azijskih dežel se je začela takoj po vojni. Uničena Evropa je želela čim prej zbrisati vojne rane in zopet postaviti na noge svoja razbita mesta in svoj industrijski ustroj. Finančno pomoč je nudil Marshallov plan; manjkala je delovna sila, ki je večinoma zginila na raznih bojiščih ali po koncentracijskih taboriščih. Evropa je našla poceni pridne roke v kronično obubožanih in demografsko prenapoljenih sredozem-

skih in afro-azijskih deželah. Francija, Anglija in Nizozemska so izvabile iz svojih bivših kolonij na tisoče in tisoče ljudi. Zdomci so se naselili v industrijskih predelih najprej v začasne „bidonvilles“ in „slums“, kasneje v stanovanjske bloke. Polagoma so zrasla na robu mest eksotična naselja v popolnem nasprotju z naravnim zgodovinskim okoljem in etnično značilnostjo. Število teh naselij se je stalno večalo z nenehnim prirastkom družin.

Z rastočo ekonomsko krizo in brezposelnostjo — tudi zaradi pritoka mlade domače delovne sile — postaja prisotnost teh zdomcev vedno bolj odveč in nezaželena. Rasistični izbruh so na dnevnem redu. Pariški bulvarji so bili zadnja leta večkrat okvir protestnih povork proti socialistični „rasistični“ vladi. Kaj storiti? Ali naj vlada zadovolji ogorčene pariške delavce in pošlje vse črnce nazaj v Afriko in s tem zataji svoje raztrobentane socialistične principe? Brezposelnost je najprej zadela te uboge zdomce. Kot zgubljene črne ovce tavaajo po francoski metropoli, se vsidrajo na kakšnem zgodovinskem trgu in ga spreminijo v črnski bazar.

V Londonu in večjih industrijskih mestih se ponavlja ista slika. Turisti, ki so poznali britansko prestolico v vsem njenem sijaju, se zdaj vračajo razočarani in zgrazani. Malazijski in Pakistanski se mešajo z drogiranimi lokalnimi huligani n dajejo poseben južno-azijski videz nekoč elegantni in ekskluzivni Oxford Street in Piccadilly Circus.

Še bolj viden je ta pojav v Nemčiji, zlasti v zapadnem delu Berlina. Tukaj so Turki velik problem. Razmnožili so se brezmejno in vidiš jih povsod: po podzemskih postajah se podijo umazani in razcapani tempolpiti otroci, po ulicah njihovi očetje razpečavajo droge ali pa čakajo na priložnost lahkega zaslužka. Berlinčani opozarjajo turiste, naj v nočnih urah ne hodijo v nekatere predele mesta. Stari meščan je po tožil, da v mestu ni več miru. Včasih si ga poišče na drugi strani „sramotnega zidu“! Vsiljuje se prisproda božjih mlinov: nekoč ponosna centrala nacistične čistorsne blaznosti se je spremenila v razpadajoči babilonski stolp.

Prisotnost afro-azijskih zdomcev je postala vzrok glavobola županov večjih evropskih mest. Nekateri vlade so že izdale odločne ukrepe, da bi ustavile prihod tujih elementov. V Nemčijo ne prihajajo več vlaki, natrpni s turškimi družinami, kar je dajalo poseben videz železniškim postajam v Münchenu ali Frankfurtu. Italija je poostrila svoje odločbe glede bivanja tujcev, zlasti Arabcev z Bližnjega vzhoda. Španija in Francija imata tudi v načrtu omejitvene ukrepe.

Kljub krizi in ukrepom se nadaljuje dotok zdomcev v Evropo. Vsak četrtek ob šestih zjutraj pristane v Palermu tunizijska ladja „VUCCIRIA“, „a navi di niuri“, ladja črncev, kakor pravijo Sicilijanci. Pripelje okoli 500 potnikov. Večinoma so trgovci iz Tunizije in Alžira, ki prihajajo nakupovat blago; v petek

zvečer se z isto ladjo vrnejo domov. A vedno jih nekaj ostane, brez dovoljenja za bivanje. Pripravljeno sprejeti vsako delo za majhen denar. „Omorata societá“ (mafia) jih porabi za delo na polju in ravna z njimi kot s sužnji. Po zadnjih uradnih podatkih živi na Siciliji več kot 30.000 inozemskih delavcev, v glavnem iz Maghreba. Druga ladja iz Tunizije pristane ob sobotah v Trapani. A še več jih pride po ilegalni poti; s čolni pristanejo ponoči na kakšni samotni plaži. Med temi so zlasti razpečevalci mamil in teroristi. Ob prvi priliki se podjetnejši pomaknejo proti severu. Njihov cilj so velika mesta, kjer je možen večji zaslužek. Navadno se naselijo okoli železniških postaj — ogromna poslopja jim nudijo brezplačno zasilno zatočišče. V bližini postavijo stojnice in prodajajo svojo poceni robo. V Rimu so zasedli Piazza Esedra in spremenili elegantne kolonade v orientalski bazar. V glavnem so to mladi Arabci brez družin. Tu in tam vidiš otroka, ki mirno sedi na tleh pri vsej razmetani kramarji in žalostno upira svoje velike črne oči v tuj svet, ki vrvi okrog njega. V teh očeh razbereš vse otroške domotožje po daljni rojstni vasi, kjer ga vsi poznajo in ga imajo vsi radi. Tukaj vidi le sovražne obraze okoli sebe in marsikdo mu da brco kot nadležnemu psu. Žalostno se sprašuje, kdaj bo šla njihova karavana spet na pot in ga pripeljala nazaj domov. Nekateri so imeli srečo, da so odprli lastno trgovino ali gostilno, kjer lahko nu-

Ivan Cankar

Velika nedelja

Iz tople, od rodovitne in blagodarne ljubezni spočite jesenske zemlje, iz mirno vzdrumljene, otroškega pričakovanja polne noči je vzkliklo preslavno jutro. Megle, ki so še leno dremale, so se vzdignile počasi znad rosne ravnini, so se nato pogonale oblakoma proti nebu ter tam utonile v mladi luči. Tiho je vztrepotalo v čistem zraku, zaskrilo se je na pokošjenih senošetih, v zlatem vejevju, jelš in topolov. Tako je nedeljsko sonce oznanilo svoje kraljevanje.

Oznanilo ga je brez glasu. Od nikoder ni bilo ne pesmi, ne prazniške besede. Iz doline, s hribov in gričev so se pozdravljale in si odzdravljale bele cerkve; ali molčale so. Le z očmi, svetlimi, žalostnimi so se spogledovale, in zele jih je, čeprav so bile od gorkega sonca obžarjene.

Po široki beli cesti, po stezah preko travnikov, po strmih klancih se vijo procesije vernih kristjanov. Veliko jih je, ker v potrdnem svojem srcu so željni molitve in tolažbe. Ali čudo za čudo: počasaj gredo, tiho in memo; ne besede ni, komaj da je plaho šepetanje. Glave klonejo globoko, trudno klonejo životi; še tisti so starci, ki imajo mladostna lica.

Gredo, gredo in si šepetajo naskrivaj:

„Ti, kaj praviš, zakaj je umolknila Marija na hribu? Kaj je ni več?“

In oni drugi s prezeblimi usti se nagne k sosedu in mu reče skoraj brez besed:

„Mislim, da je Marija umrla, ker

glasu ni od nje, ki nas je vselej tako lepo pozdravila!“

Nobene besede več, tudi plaho šepetanje je utihnilo.

Gruda molči, ta naša gruda, ki je prepevala kakor nobena nikjer in nikoli! Sladka, bratje, je bila njena pesem, saj ste jo slišali! Vse je bilo v nji, kar je v nas dobrega in lepega, vse, česar se v dnu srca srhamujemo in veselimo; bila je tista brezmejna, čista materinska ljubezen, ki je pravo znamenje slovenske duše in slovenske zemlje. Ob lepem nedeljskem jutru, kadar so od holmov in hribov zapeli zvonovi, nam je bil korak lahek in prožen, lica so bila sveža, oči so gledale jasno in veselo, na ustnicah je bil smehljaj. In vsakemu je bilo takrat srce očiščeno, od jutranje rose oprano, kakor da smo prihajali od spovedi in obhajila. Ob tej blagoslovljeni uri ni bilo nič zlega, nič temnega v nas; bili smo verni otroci te zemlje, svoje matere, vredni njene lepote; z njo smo prepevali in vriskali, z njo žalovali, govorili smo z njo zvesto in odkritosrčno, kakor govori otrok z materjo.

Praznik, poln pesmi in veselja, je bil na nebu, na planinah, na polju in senošeti, na belih cestah, kolo-vozh in klancih; in bil je najlepši v naših srcih.

Milost božja, kaj se je primerilo v teh silnih časih! Gruda molči, ta naša gruda, ki je nekoč tako veselo in glasno prepevala z nami! Ne gane se; nobena prošnja, noben klic je me vzdrami. Tudi nebesa molče; v vsej svetlobi svoji so ledena in

neprijazna. Gozd ne šumi več, tiho je polje, škrijanci so obnemeli. Ta vesoljna tišina je vsa prežeta z brezmočno žalostjo; življenje me sope več, vse je okamenelo, mrtvo.

Oj, saj ni nedelja; velik petek je, dan trpljenja, kesanja in bridkosti! Nemi kleče kristjani v tihi temni cerkvi, trkajo se na prsi, čela jim klonejo do mokrih tal. In blede ustnice šepetajo trepetaje tiste velike, čeznaturne ljubezni polne besede: „Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Pritajena, šepetajoča je ta molitev, ali vendar je glasna, kajti me zvona ni, ne orgelj, niti ne ministrantovega zvončka. Zato ne, ker je Veliki petek za vernike in za nevernike od vzhoda do zahoda. V drugič je bil križan Kristus; obsojeni od farizejev, bičani in križani so bili z njim kristjani, njegovi otroci.

Ko se je zgodilo to strašno povečanje na Golgoti, se je nebo stemnilo, se je zemlja stresla v prisilni grozi. In v to grozo v to noč, je vriskuje planilo novo, svetlejšo sonce, zagrinjalo stare zaveze se je pretrgalo od vrha do tal in evangelijski je nastopil svojo pot, da nese odrešenje od naroda do naroda.

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeku veličastno vstajenje.

SLOVENIJA V SVETU

ZDA

UMRL JE ANDREJ PERČIČ

Moč slovenskega naroda je slovela in še sloni na vernih, narodno zavednih in delavnih možeh in ženah. V času komunistične revolucije se je pokazalo, da je vsa Slovenija posejana s takimi značajnimi delavci. Eden izmed takih je bil tudi Andrej Perčič, ki je dne 9. februarja 1986 umrl v Minneapolisu (Minnesota, Združene države Amerike). Rojen je bil 22. maja 1904 na Povljah pri Trsteniku na Gorenjskem. Dopržil je kmetijsko šolo na Grmu, iz katere je izšlo mnogo zavednih naših fantov. Poročil se je in bil oče sedmih otrok, ki so vsi v Združenih državah. Pred petimi leti mu je umrla žena ga. Pavla.

Med komunistično revolucijo so ga partizani mobilizirali, pa jim je ušel in se pridružil gorenjskim do-

V spomin dr. Viktorju Korošču

16. novembra lani je umrl v 86. letu starosti v Ljubljani dr. Viktor Korošec, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, profesor pravne fakultete, na kateri je predaval dolgo vrsto let rimsko pravo, v zadnjih letih tudi na filozofski fakulteti zgodovino države in pravo v antiki in tudi pravno proučevanje zgodovine arkadijskih, hetskih in sumerijskih narodov.

Rodil se je v Kranju, kjer je tudi končal gimnazijo, se vpisal v bogoslovje in pozneje prestopil na pravkar ustanovljeno pravno fakulteto ljubljanske univerze. Kot akademik se je mnogo udejstvoval v katoliških akademskih društvih, kjer se je zlasti odlikoval v debatah študijskih tečajev pri sv. Joštu in drugo, ki jih je deloma tudi sam organiziral. Zaradi svojega izrednega talenta v poznavanju antičnih in modernih jezikov so ga profesorji poslali v Nemčijo (Leipzig) za izpopolnitev v rimskem pravu k svetovno znanemu profesorju Koschakarju, ki ga je uvedel tudi v orientalistiko. Pod njegovim vodstvom je kmalu postal znan znanstvenemu svetu in kmalu osvojili mesto med vodilnimi raziskovalci pravne zgodovine starega orienta. Ko se je specializiral tudi v Münchenu in Lon-

donu, se je vrnil v Leipzig, kjer se je habilitiral za univerzitetnega profesorja rimskega prava, katerega je potem dolga leta predaval na ljubljanski univerzi, zlasti tudi kot uvod v moderno civilno pravo. Odločilno za njegov vzpon je bilo uvajanje v proučevanje orientalskih prav, pisanih pretežno v klinopisih. Kot strokovnjak v tej panogi orientalistike se je redno udeleževal zadnjih svetovnih kongresov, kjer je tudi sodeloval s svojimi predavarnji.

Od leta 1958 je bil tudi na njegov predlog ustanovljen na ljubljanski univerzi Institut za pravo starega orientala. Sodeloval je pri slovenskih kakor tudi mednarodnih pravnih revijah in izdal posebni knjigi v nemščini O hetskih državnih pogodbah. Kot svetovno priznan strokovnjak je na povabilo leidske založbe E. Brill sestavil priročnik „Handbuch der Orientalistik“, v katerem so obdelana vsa klinopisna prava. Za to delo je prejel leta 1965 Kidričevo nagrado. Odslej so dela prof. Korošca izhajala v vseh svetovnih jezikih, v slovenščino pa je prevedel on sam najpomembnejše dosežke svojega raziskovanja in tudi tujih znanstvenikov na tem področju. Njegov omenjeni Priročnik predstavlja sintezo vsega klinopisnega prava, ki je bilo doslej znano.

Kot tak je postal član mednarodnih znanstvenih društev v tej stroki, imenovan je bil za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter postal mačelnik pravne sekcije Terminološke komisije SA ZU-ja. Bil je odlikovan z redom Dela z rdečo zastavo in z redom zasluga za narod z zlato zvezdo.

Leta 1980 mu je bil podeljen častni naslov „Zasluzni profesor univerze“ in leta 1985 je dobil najvišjo slovensko Prešernovo nagrado.

Poudarimo, da je profesor Korošec vse svoje življenje ostal otroško veren, pobožen ter karitativen, saj je vso svojo jansko Prešernovo nagrado razdelil v dobrodelnne namene. „Svobodna Slovenija“ se s ponosom spominja tega velikega slovenskega znanstvenika, kar pa moremo posredovati bralcem šele sedaj z zamudo zaradi poštne stavke.

bri Bog naj mu nakloni večni mir in pokoj. Svojem pa izražamo globoko sožalje!

SmR

GORIŠKA in PRIMORSKA

V konferenčni dvorani Palace Hotela v Gorici se je vršil šesti pokrajinski kongres Slovenske skupnosti za Gorico. Kongresa se je udeležilo pomembno število članov, somišljenikov, prijateljev in povabljenih gostov. Kongres SSK se je odvijal v dveh delih. V prvem delu so se zvrstili pozdravni nagovori številnih gostov, predstavnikov strank in javnih uprav ter poročila pokrajinskega tajnika. Drugi del pa je bil posvečen notranjemu strankinemu delovanju, poročila, volitvam pokrajinskega sveta in predlogom za spremembe statuta. Po mnenju nekega goriškega poročevalca je ta „kongres goriške SSK pomemben mejnik v našem narodno-političnem življenju in bo dal stranki novega zagona“.

Združenje cerkvenih zborov je sklenilo, da znova začne z orglarsko šolo v Gorici. Pok. prof. Mirko Filej je po drugi svetovni vojni prvi poskusil z orglarsko šolo v tem primorskem mestu. Iz te šole je izšla skupina organizator in zborovodij. Z leti je pobuda zamrla; deloma je orglarsko šolo nadomestila glasbena šola. Vendar le deloma, ker tovrstna šola ni usmerjena v to, da bi pripravljala organizista za službo pri cerkveni liturgiji. Ta vrzel v verskem in kulturnem življenju na Goriškem se čedalje bolj občuti. Združenje cerkvenih zborov se bo z vso vnemo posvetilo tej akciji, tako da se bo postavljena zamisel o obnovi orgelske šole v Gorici uspešno izpeljala in uresničila.

dijo domačo hrano in domače vzdušje svojim rojakom. Ko jim to uspe, navadno pokličejo k sebi svojo številno družino in s časom spremenijo lice okolja, v katerem živijo. Včasih obravnavajo med seboj prastare rivalitete in spore. Lastniki številnih hotelov okoli postaj zaskrbljeni in preplašeni opazujejo, kako jih njihovi tradicionalni klienti zapuščajo.

V nadi, da pride čim prej do denarja, se marsikateri zdomec zaposli kot razpečevalec mamij pri kakšnem „mafiosu“. Ta jih pošilja k svojim klientom v bogata mesta na sever. Drugi vir dohodka je po moč in zatočišče, ki ga lahko nekdo nudi teroristom v imenu solidarnosti do palestinskih sobratov.

Da bo slika popolna, naj omenimo še arabsko „VIP“ invazijo. Ob času hude petrolejske krize je Evropa za vzdrževanje svoje razbrzdane opuljence z navdušenjem spremljala slehernega afro-azijskega potentata, ki jo je namakal s petrolejem. Obsipavali so šejke z denarjem in zlatom. Ko so ti zopet napolnili svoje že stoletja prazne skrinje, so začeli kupovati luksuzne hotele na Rivieri, palače obubožanih rimskih plemičev, gradove propadlih lordov in najlepše vile na Lemanskem jezeru. Vrnili so se tudi partnerji v velika nemška in italijanska podjetja. Res ti petrodolarski gospodje ne motijo spanja pohlepni Evropejcev. A povezanost z njimi — lahko bi rekli podložnost — ima zelo neprijetne posledice. Nedavni poziv predsednika Reagana, da naj se ameriški zavezniki v Evropi pridružijo ZDA v kazenski akciji proti Libiji,

ki daje pomoč teroristom, je naletel na hladen sprejem. Za tem oklevanjem prav gotovo ne tiči zavzetost do palestinskega problema, kakor bi prav rade dokazale razne socialistične vlade. Le goli interesi. Ni ravno naključje, da sta Nemčija in Italija najboljša partnerja Libije. Evropska skupnost uvaža iz Libije v celoti za 8.000 milijonov dolarjev blaga — v glavnem petrolej —, izvažajo pa za 4.000 milijonov dolarjev.

K sreči so ti negativni pojavi omejeni le na velike industrijske centre. Ni vsa Evropa v decadenci. Tudi ni vsa mladina podlegla mamilmu, lahkoživju ali terorizmu. Pravkar objavljena anketa med dvajsetletniki v Nemčiji dokazuje, da mladina odklanja uporniška masovna gibanja in se vrača k tradicionalnim idealom sožitja. Intelektualna levica, največji krivec tolike moralne zmede v povojni Evropi, je umolknila. Popoln neuspeh socializma v Franciji jo je dokončno pokopal. Polagoma nastaja zavest po potrebi evropske skupnosti. Upamo, da ne kot velika tržnica za podpiranje opulentne družbe, ki se pogreza v nečasno impotenco; tudi ne kot zanimiv muzej in arheološko sprehajališče za ameriške in japonske turiste, temveč kot enota, ki je našla zgubljeno lestvico pravih vrednot in se zaveda svoje edinstvene vloge kot ustvarjatelj in čuvaj zapadne krščanske kulture. Tako Evropa bi učinkovala kot magnet na zatirane narode za železno zaveso.

dr. Nataša Krečič

35 LET SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA

Pod tem naslovom je bariloški tehnik „Prensa Bariloche“ objavil 20. februarja celostransko poročilo o jubileju SPD, ki so ga krasile slike Skalce, križa na Capilli, pokojnega Jermana in Bertoncelyja pri plezanju na Slovenski zvonik. Objavljamo prevod članka, ki kaže, kako so Slovenci v Bariločah znani:

Dejansko se je ustanovilo Slovensko planinsko društvo l. 1951 na nekem izletu na vrh Capille mladih slovenskih ljubiteljev gora; tedaj sta dva mlada gornika, Frank Jerman in Tonček Pangerc, zasnovala idejo, da se ustanovi društvo, ki naj skrbi za goriške dejavnosti.

Ideja se je hitro uresničevala, saj sta bila Jerman in Pangerc gonilna sila te iniciative in so se njune navdušenosti kmalu nalezili vsi ostali mladi gorniki, in res je društvo kmalu pričelo z delom. Uradno se je pričelo 22. februarja 1951 v najeti hišici na cesti Anasagasti 351; tam se je sestalo 12 mladih ljudi in so izvolili odbor, kateremu je predsedoval Jerman. Na tem sestanku so obravnavali manjše zadeve, kot nakup prve pomoči, izboljšanje plezalne tehnike, kje kupiti opremo — ki je ni bilo dobiti v deželi — in druge take zadeve.

Neposredno zatem so pričeli organizirati izlete, plezanja na López in Catedral; vendar je vse prevečala želja, da ostvarijo nekaj novega, saj sta bila že preplezana Tromador in vrh Catedrala, ki so jih imeli tiste čase za najtežja v okolišju.

Šele leta 1952 so se začeli vrhunski vzponi in važne smeri. 13. februarja sta po nekaj poskusih Dinko

Bertoncelj in Frenk Jerman dosegla vrh Campanila in ga krstila za Slovenski zvonik.

Nato so preplezali gore v bližini Bolsona, vse tri vrhove Tres picos (od katerega sta pred leti zavzela enega Otto Meiling in dr. Neumayer).

Iste leta so z velikim navdušenjem, ki je karakteriziral to novo društvo, postavili prvi križ na Capilli; a je bil slabo zgrajen, niso upoštevali tudi patagonskih viharjev in ni bil aerodinamičen. „V tistih letih smo imeli veliko moči in navdušenja, mislili smo pa bolj malo,“ se spominja eden od sopostavljajcev. Čez deset let so postavili drugi križ, ki je bil sestavljen iz železnih cevi in zaradi svoje aerodinamike odporen proti vsakemu vetru.

Kot je videti, je bilo leto 1952 važno za delovanje društva, saj se je tedaj tudi začelo delo na „slovenski stezi“, ki vodi na catedralska jezera. Najbolj navdušen in delaven je bil Tonček Pangerc, ki je pozneje umrl skupaj s Herbertom Schmollom pri ekspediciji Cluba Andino Bariloche na vrh Paine; pa obeh se zato imenujeta obe jezerci v osrčju Catedrala.

Leta 1953 je steza dosegla spodnje jezerce, leta 1954 se poneseči Tonček, vendar se navkljub smrti tega nepogrešljivega andinista delo nadaljuje in se pripravi zavetišče Pod skalco, ki je naslednje leto končano.

Leta 1955 je bilo važno: Club Andino Bariloche dá vzpodbudo, da se prične graditi zavetišče Frey (ob

jezeru Tonček), ki je danes eno od najbolj obiskanih koč navdušenih gornikov. Slovenci so bili prvi, ki so dali iniciativo pri odpiranju osrednjega Catedrala; naj navedemo samo še besede dr. Neumayerja o tem delu: „Prej je blo vse lepše!“

Frenk Jerman

Bil je delaven človek in je dosegel nekaj izrednega: bil je športnik, lepo skrbel za družino in dosegel veliko! Jerman je bil predsednik SPD, trener argentinske ekipe za smučski tek, trener vojakov in še povrh udeleženec raznih Olimpiad.

Bil je tudi plezalec: Preplezal je Tronador, Slovenski zvonik, Tumov vrh in še druge vrhove. Dvajset let je bil argentinski državni prvak v smučkem teku — od 1949 do 1969 — ter je skupaj s Fleretom in Pertilom pionir te stroke; tudi je on načrtal stezo na Catedralu za teke.

Poleg tega je predstavljal Argentino v FIS kot delegat za smučke teke. Njegov namen je bil tudi zgraditi smučsko skakalnico in je to tudi izvedel skupaj s Fleretom in Pertilom, neločljivimi prijatelji. Od tedaj je preteklo 35 let; vemo, da si je pri otvoritvenem skoku Jerman zlomil nogo.

Dinko Bertoncelj

V petdesetih letih je bil nedvomno najboljši argentinski plezalec, kot pravijo izvedenci. Bil je član prve argentinske ekspedicije na Dhaulaghiri (8167 m) v Nepalju; to je bila težka smer preko „hruške“, ki so jo premagali šele čez 30 let Japonci leta 1982, potem ko so bile zavržene mnoge odprave.

Občni zbor društva Zedinjena Slovenija

Tajniško poročilo

Tajniško poročilo je zaradi odsotnosti tajnika prebral Emil Cof, kakor sledi:

V pričetku leta je imelo društvo 882 članov. Med letom je pristopilo 53 članov. Umrlo je 13 članov in članic, in sicer: Mali Alojzij, Jereb Lojzka, Zazula Ivan, Hribar Janez, Pogajen Terezija, bivši predsednik društva Horvat Alojzij, Zupan Herman st., Pahor Justina, Albrecht Jože, Lavrič Angela, Arnsčak Ana, Kržišnik Ivanka in Zabukovec Franc. En član pa je izstopil. Tako je imelo društvo 31. decembra 1985 skupaj 921 članov in članic.

Upravni svet je imel lansko leto 7 sej, izvršni odbor 6 in medorganizacijski svet 5 sej.

Pisarna je redno delovala od ponedeljka do petka od 16. do 20. ure; ravno tako tudi knjižnica.

V teku leta smo prejeli 41 pismen in odposlali 379 dopisov.

V teku leta smo kupili 139 slovenskih knjig, večinoma naročene v Sloveniji, v skupni vrednosti A 603.90.

Svojem v teku leta umrlih članov so bile izplačane odgovarjajoče posmrtnine, razen 2, ki sta bila v zaostanku s članarino več kot 3 mesece.

Blagajniško poročilo

Zaradi odsotnosti blagajničarke je prebral bilanco in poročilo o dohodkih in izdatkih Emil Cof: V letu 1985 je bilo A 12.515.210 dohodkov, v kateri so vključeni A 4.083.500 za šolsko kolonijo v kordobskih hribovih in A 3.401.279 za gradnjo in vzdrževanje Slovenske pristave v Castelarju. Izdatki so bili sledeči: Zedinjena Slovenija: uprava, vzdrževanje in razne podpore A 4.116.735, šolska kolonija v kordobskih A 4.127.388; Slovenska pristava v Castelarju: gradnja in vzdrževanje A 3.401.279. Torej je bil prebitok poslovne dobe A 869.808.

skupina požrtvovalnih fantov in deklet. Sceno je izdelal arhitekt Franci Klemenc. Slavnostni govornik dr. Milan Komar pa je iz filozofskega stališča utemeljil potrebo organiziranja domobranstva v tragičnih letih vojne in komunistične revolucije. Domobranstvo je bilo izraz samoobrambe pred nasiljem ter moč, ki je skušala zajeziti komunistično poplavo materializma in diktatorsko krutost, s katero so hoteli zamoriti slovensko demokratično dušo.

V nedeljo, 2. junija, je Zedinjena Slovenija priredila mogočno manifestacijo. Pričela se je s slovesno sveto mašo v buenosaireski stolnici, katero je daroval msgr. Orehar. S petjem je slovesnost povzdignil Slovenski pevski zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli-Gaserjeve, solistične vložke pa sta odpela naša operna pevca Bernarda in Marko Fink. Iz stolnice se je razvil mogočen sprevid narodnih noš in vseh ostalih udeležencev po ulici Florida do trga Generala San Martina. Med potjo so mladi razdeljevali mimoidočim spominsko brošuro v kasteljanščini. V popolni zbranosti smo položili venec pred spomenik generalu San Martinu, na kar je dr. Andrej Fink imel slavnostni govor. Končno so vsi zbrani navdušeno zapeli domobrantsko pesem Moja domovina.

Tudi nedeljska slovesnost je bila zamisel dr. Staneta Žužka. Najlepša hvala za njegov trud, ki je rodil bogat sad, zahvala pa tudi vsem ostalim, ki so pripomogli, da nam bosta ta dva dneva vedno v spominu.

Dne 17. novembra 1985 je naše društvo skupaj z dušnimi pastirji organiziralo proslavo tisočletnice smrti moravskega nadškofa sv. Metoda. Sodelujočim mladinskim zborom iz Castelarja, Ramos Mejije in San Justa ter njihovim dirigentom Anki Gaserjevi ter Tinetu in Andreju Selanu, prisrčna zahvala. Zgodovinski oris slovenskih apostolov Sv. Cirila in Metoda ter njune borbe za uveljavlo domačega jezika v

službi božji je mojstrsko podal v svojem govoru dr. Marko Kremžar. Igralci pristavske skupnosti so podali odlomke iz odrskih del Sveta Ciril in Metod, Naša apostola in Kralj Svetopolk, v katerih je bilo nakazano trpljenje in borba svetih bratov. Gospodu govorniku in igralcem iskrena zahvala.

V teh dneh se že pripravljamo za letošnji Slovenski dan, ki bo v nedeljo, 6. aprila v Našem domu v San Justu. Sodelovalci bodo vsi slovenski Domovi iz Velikega Buenos Airesa in Mendoze.

Na predvečer bo slovenska mladina iz Mendoze v režiji Rudija Hirscheggerja uprizorila igro „Magdina žrtev“ in sicer v dvorani Slomškovega doma.

V pripravi je tudi spominska proslava, ki bo v nedeljo 1. junija.

Poročilo mladinskega referenta

Milan Magister ml. je poročal:

Na področju mladinskega referata se je delo izvršilo v dveh glavnih točkah:

1) Organiziranje rediteljstva za junijsko sv. mašo v buenosaireski katedrali v spomin padlim med revolucijo v Sloveniji; ter za nadaljnji sprevid po Floridi do trga San Martín. Medtem je mladina delila mimoidočim letake, na katerih je bila razložena na kratko usoda slovenskega naroda.

2) Podelitev glavnega pokala mladinskim organizacijam. Ta pokal je prenosni in ostane v Domu, ki si ga trikrat osvoji. Ker je pokal lansko leto ostal v Slomškovem domu, je bilo treba novega. Zedinjena Slovenija se je ponudila, da za to poskrbi. Pokal je zamisel in delo akad. kiparja Franceta Ahčina. Podal ga je na centralnem Mladinskem dnevu predsednik ZS Lojze Rezelj.

Poročilo Srednješolskega tečaja ravn. M. Bajuka

je podal profesor tega tečaja Tine Debeljak ml.

Leta 1985 je Slovenski srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka praznoval svojo 25-letnico, kar ga je

ustanovil dr. Marko Kremžar. Vsa ta leta je dobro izvrševal svoj namen, t. j. dati dopolnilno slovensko gimnazijsko izobrazbo.

Ravnatelj je bil lani prof. Tomaž Debevec, podravnateljica Miriam Jereb, tajnica Marjana Marnova in knjižničarka dr. Nataša Krečičeva. Profesorjev je bilo 18, ki so učili 152 dijakov (60 dijakov in 92 dijakinj), od katerih je bilo v 1. letniku 32; v 2. let. 29; v 3. let. 28; v 4. let. 32; in v petem letniku 31.

Program je bil v bistvu enak lanskemu. Med letom je bilo 18 šolskih dni — vsako drugo soboto — po 5 šolskih ur vsak. Izveden je bil sestanek s starši ter posebej s starši prvošolcev. Dijaki so imeli tudi izlet v kopalnice Sloge. Deloval je svet staršev, ki mu je predsedovala Julka Vidmarjeva. Starši so tudi pripravili Rast XIV, maturitetni izlet v Bariloče, ki ga je vodil Franci Cukjati.

Abiturienti so izdali svoj almanah Nova obzorja.

Za konec leta je tečaj priredil spominsko proslavo ob 25-letnici skupaj z razdelitvijo nagrad in spričeval. Ob tej priložnosti je predsednik Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj razdelil med vse sedanje in bivše profesorje tečaja — 52 jih je bilo — v zahvalo za njih brezplačen trud, posebno plaketo našega škofa in šolnika A. M. Slomška, delo akad. kiparja Franceta Ahčina.

Istočasno je vodstvo tečaja izdalo tudi spominsko brošuro Srebrni jubilej srednješolcev ob Srebrni reki, kjer so podani maščeni članki, programi posameznih predmetov, statistika in imena abiturientov.

Za leto 1986 je bila izvoljena za ravnateljico dr. Katica Cukjati.

Tečaj ima 3 odseke: v Slovenski vasi v Lanusu, ki posluje že 20 let. Vodi ga lic. Dušan Šušteršič, ima 8 profesorjev, 26 dijakov, Odsek v Bariločah vodi dr. V. Arko, ima 3 profesorje in 6 dijakov. Odsek v Mendozini leta 1985 ni posloval.

Poročilo šolskega referenta

je podal France Vitrih in bo priobčeno v prihodnji številki Svobodne Slovenije.

Poročilo predsednika

Nato je predsednik Alojzij Rezelj predal predsedništvo občnega zbora 1. podpredsedniku lic. Marjanu Schiffreru in prebral svoje poročilo:

Poteka je prva poslovna doba sedanjega odbora Zedinjene Slovenije, kateremu predsedujem in zato sem dolžan podati članstvu kratko poročilo o opravljenem delu. Slišati ste že poročila odbornikov, kateri so vestno izpolnili na oženo jim nalogo, za kar se vsakemu posebej tukaj javno zahvalim. Zahvala gre tudi vodju naše pisarne gospodu Emilu Cofu in gospodični Miji Markež.

Takoj po prevzemu vodstva Zedinjene Slovenije, smo si na prvi seji razdelili delovna področja in vsak od odbornikov je z veliko odgovornostjo prijel za delo. Osebnost sem si nadejal predvsem tri glavne naloge in sicer preučiti možnost, kako naj naše osrednje predstavniško društvo in njega vodstva v pluralistični obliki obstaja z včlanjenjem vseh svobodnih Slovencev v Argentini potom slovenskih Domov. Naprosena sta bila strokovnjaka gospoda Božo Fink in prvi podpredsednik Zedinjene Slovenije lic. Marjan Schiffrer, da pripravita osnutek te zamisli, katerega bom ob koncu tudi predlagal občnemu zboru v premislek in debato, da se bo morda do prihodnjega občnega zbora uresničila zamisel in tudi dobila dokončno obliko. Druga naloga je bila navezati stike s predstavniki obeh borčevskih organizacij in na skupnih prijateljskih snidenjih iskati možnosti združitve. Z veseljem lahko poročam, da je do teh sestankov na pobudo Zedinjene Slovenije tudi prišlo in da so razgovori v polnem teku. Končno še tretja naloga, storiti

strani, jih navdušila in se nam bodo pridružili z zavestjo, da tudi oni lahko doprinesejo svoj delež za slovensko skupnost v Argentini.

Poročilo nadzornega odbora

Potem je L. Rezelj zopet prevzel predsedstvo občnega zbora in prosil predsednika nadzornega odbora arh. Jureta Vombergarja naj poda svoje poročilo, ki se glasi:

Pregledal sem potrdila za dohodke in izdatke in sem ugotovil, da so bila pravilno izstavljeni in vključena v knjigovodstvo. Tako tudi priča poročilo odgovornega knjigovodje, ki je bilanco pripravil in podpisal. Priporočam torej, da se predložena dokumentacija odobri s priznanjem vsem, ki so delo zgledno in požrtvovalno opravili.

Vsa poročila so bila soglasno sprejeta.

V debati je predsednik Slovenskega narodnega odbora Rudolf Smeruga pohvalil delo Zedinjene Slovenije za pomirjevanje med nami in še posebej med borci. Poudaril je, da je to silno važno delo in rezultati se poznajo; potrebno pa je, da se s tem delom nadaljuje. Milan Magister st. je predlagal naj se v poročilu o delu v šolah vedno omeni, da je vse delo v šolah neplačano; profesorji in učitelji poučujejo iz idealizma in ljubezni do slovenstva. Na postavljeno vprašanje je poročal Tine Debeljak ml., da je v zadnjih letih okoli 150 dijakov v srednješolskem tečaju (največ jih je bilo pred leti 205), glede uspeha pa je omenil, da so dobri učenci tako dobri kot oni v Ljubljani, slabi učenci pa so slabši kot oni pred 10 leti. Potrebno bi bilo, da tudi starši podprejo delo šole in doma čim več govorijo, posebno z otroki, v pravilni slovenščini. To potrebo je podprl tudi dr. Savelli. Tudi Maksimilijan Osojnik je pozdravil ta predlog in predlagal naj bi v Svobodni Sloveniji odprli kotichek, kjer bi matere razpravljale o svojih problemih, med drugimi tudi o vzgoji otrok. France Vitrih je poročal, da so po krajevnih šolah redni roditeljski sestanki; pred 3. leti pa je bil pripravljen tečaj za starše. Pripravljen je bil profesor in material za predavanja, ni pa bilo staršev. Marjan Loboda je omenil specialni problem tečaja za nove učitelje, ker se bližamo nevarnosti, da ti ne bodo strokovno in ideološko dovolj usposobljeni. K temu vprašanju je pripomnil Milan Magister, da se pripravljajo katoliški shod, na katerem bo med drugimi vključen tudi ta problem.

V odsotnosti blagajničarke je poročal Emil Cof: Na podlagi pooblastila 33. rednega letnega občnega zbora 23. marca 1980 je bilo na seji upravnega sveta 16. januarja 1986 sklenjeno: Članarina za leto 1986, v veljavi od 1. januarja 1986 je mesečno za samske A 0.50 za samske in za družine A 0.75 mesečno. Posmrtnina, ki jo je pod že preje določenimi pogoji treba izplačevati od 1. januarja 1986: A 40 za vsak smrti primer. Oboje „ad referendum“ občnega zbora. Sklep upravnega sveta je bil soglasno potrjen.

SLUČAJNOSTI:

Najprej je predsednik A. Rezelj prebral pismo „Društva za zaščito beguncev“ (Asociación de protección del refugiado) s katerim slovenski skupnosti izraža sožalje ob smrti msgr. Antona Oreharja, ustanovnega člana tega društva.

Nato je poročal o pripravah za reorganizacijo društva v smislu, da bi se preko slovenskih Domov povečalo število članov Zedinjene Slovenije. Prosil je za sodelovanje, da bi tako mogli na občnem zboru prihodnje leto o tem že končno veljavno sklepati. Dr. Savelli je poudaril, da je potrebno, da Zedinjena Slovenija stalno trka na Domove; prizna, da to ni lahko, ni pa nemogoče. Marjan Loboda je predlagal naj občni zbor podeli upravnemu svetu mandat za nadaljnje delo v tem smislu.

Alojzij Sedej je predlagal, naj bi se več poročalo o delu medorganizacijskega sveta v Svobodni Sloveniji.

Ker ni bilo nadaljnjih predlogov, je predsednik A. Rezelj ob 12.30 uri zaključil zbor.

Svoji k svojim!

Zakaj bi svoje prihranke nalagali drugod, ko pa vam SLOGA nudi iste ali večje obresti, brez stroškov, brez omejitev, pa še lepe socialne podpore od A 100.- do A 500.-?

Zakaj bi kupovali predmete za dom in druge reči na obroke, kjer vam računajo zelo visoke obresti, ko pa v SLOGI lahko dobite mnogo cenejše in ugodnejše posojilo? Pomislite in odločite se!

KREDITNA ZADRUGA IN MUTUAL**SLOGA**

Ze več ko 30 let v službi slovenskega človeka v Argentini. Glavna pisarna: Bmé. Mitre 97 - Ramos Mejía - Tel. 658-6574 in 654-6438. Podružnice: San Martín - Slovenski dom; Slovenska vas, Lanús - Hladnikov dom; Castelar-Morón - Slovenska Pri stava.

Tudi vam se izplača delati z nami! Za informacije smo vam na uslugo osebno ali po telefonu.

V SLOGI JE MOČ!

Blagoslova polne praznike vstajenja Gospodovega želi vsem Slovincem

CACES s. r. l.

SLOVENSKO KERAMIČNO PODJETJE

Pedro Molina 132-42 Guaymallén - Villa Nueva Mendoza

Blagoslovljene velikonočne praznike voščita vsem rojakom

Marjan in Helena Loboda

ZAVAROVANJA

Sarmiento 385 - 1. nadstr. pis. 10 T. E. 312-2127 (1041) Capital

ROJAKOM V ARGENTINI IN PO SVETU

blagoslovljeno Veliko noč!

Oblak hnos. S. A.

ALMAFUERTE 3868

SAN JUSTO

Slovinci v Argentini

Rojstvi: V družini Janka Teliča in ge. Marije Roze roj. Roncoli se je 28. februarja 1986 rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Ivan Martin. — V družini Marjana Teliča in ge. Magde roj. Peternel pa se je 3. marca 1986 rodil prvorojenec, ki bo pri krstu dobil ime Marjan. Staršem iskrene čestitke!

Novi diplomanti: Na državni univerzi v San Luisu je dne 7. marca Helena Havelka z odličnim uspehom končala študije in dobila naslov „Licenciada en Ciencias de la Educación“.

Na Katoliški univerzi v Buenos Airesu pa je končal študije Martin Osterc in prejel naslov: „Licenciado en Administración de Empresas“.

Na tehnološki univerzi v Buenos Airesu je dokončal 7. marca študije Ranci Medic in postal inženir.

Na agronomni fakulteti buenosaireske državne univerze je doštudiral Andrej Rant in dobil naslov inženirja agronomije.

Diplomantom čestitamo!

Novice iz Slovenije

PIRAN — Tovarna morske soli ima že izdelan dokončen načrt, manjka pa še rešiti več drugih važnih vprašanj, kot so določitev lokacije, zbiranje potrebnih sredstev in izdaje gradbenega dovoljenja. Izbrana imajo dva prostora, ki ju bo ocenil inštitut Jožef Stefan z vidika vpliva tovarne na okolje.

LJUBLJANA — Ustanovili so Društvo piscev zgodovine NOB in revolucije. Računajo, da se je uveljavilo že kakih 150 (seveda niso računali na tiste, ki so o tem obdobju pisali v protirežimskem tisku). Pristopno izjavo jih je podpisalo že 63 in pričakujejo, da se bodo v društvu tovariške vezi krepile, izboljšala medsebojna pomoč pri delu in uveljavitvi avtorskih pravic. O tem, da bi preverjali svoje pisanje z drugimi verzijami in kasnejšim družbenim razvojem, ni bilo nič brati.

LJUBLJANA — Verski tednik Družina je objavil konec lanskega leta daljši intervju s Stankom Žakljem, ki je živel v Argentini, nato pa je vstopil v redovno skupnost Malih Jezusovih bratov. Sedaj je asistent vrhovnega priorja v Londonu.

OBČNI ZBOR

SLOMŠKOVEGA DOMA

bo v nedeljo 20. aprila ob 10.30.

TOMBOLA

Slomškovem domu

v nedeljo 20. aprila ob 16. uri.

LAHKOATLETSKI TURNIR

20. APRILA 1986

Ob 9 Sveta maša
Ob 10 Začetek tekem

Zavod LA SALLE, San Martín

Vpisovanje in informacije pri športnih referentih posameznih odsekov.

Vsi lepo vabljeni!

K Bogu po večno plačilo je dne 18. marca, v svojem 62. letu življenja, odšel naš dobri mož, oče, ded, brat in stric, gospod

Franc Zorko

K zadnjemu počitku smo ga spremili na praznik sv. Jožefa na pokopališče Tres de Febrero. Zahvaljujemo se vsem rojakom, ki so ga prišli kropiti in ki so ba spremili na tej zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo mladini, ki se je nesebično ponudila za darovanje krvi.

Iskreno se zahvaljujemo dr. Juriju Rodetu za obiske v bolnišnici in na domu, gospodom Fr. Cukjatiju, Baniusu, Francu in José-ju za molitve ob krsti ter dr. Alojziju Starcu za pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba.

Žalujoča družina
v Argentini, Avstraliji in Sloveniji

„Gospod, z nami ostani,
zakaj proti večeru gre
in dan se je nagnil...“
Po Janezu, 20.

Dan se je nagnil v noč, ko si je medoumljiva Modrost nadomoma izbrala na naši družinski gredi mlad, še ne povsem odprt, enajstleten cvet mašega neizmerno ljubljenega

Gabrijela

in ga poklicala k sebi.

Umril je v nedeljo, 16. marca, in bil v grob položen naslednjega dne na pokopališču v Moronu.

Prisrčna beseda zahvale prijateljem in znancem, ki so nas podprli v boju za trdno vero, upanje in ljubezen!

Ivan in Marija Zarnik, oče in mati,
Leonard, Ivanček, Romina, bratca in sestrica,
Marija Pirc, stara mama,
Zarnikovi Vinko, Miha, Andrej, Franci, strici,
Pirčeva Marjan in Janez, strica,
Anica por. Zarnik, Ljudmila por. Zarnik, Ana
por. Pirc, Magda por. Pirc in Kristina por.
Jerovšek, tete,
France Jerovšek, stric,
Danica, Betka, Helena, Irenka, Sonja, Uršula,
Samanta, Gabrijela in Elizabeth sestrične,
Marko, Aleksander, Andrej in Karli, bratrancei.

Argentina, Slovenija in Venezuela 1986.

FRAN MILČINSKI

Ptički brez gnezda

3. Kako je kihalo morje in kje sta nočila gospoda Kocmur starejši in mlajši

Stanko je bil ogorčen, da jih je dobil s palico. Prestopivši hišni prag je hitro stekel čez cesto, se ozrl, če so mati že za njim, in ker jih ni bilo, je nadaljeval svojo pot. Z rokavom si je brisal solze in nos in umazano lice mu je postalo lepo marogasto. Naglo je stopal, mrmral, grdo gledal in se oziral, če mu je kdo za petami; šele ko je prišel okoli ovinka, se je čutil varnega.

Palica je bila grčava, udarci so bili krepki, bolelo ga je in jezilo, stiskal je zobe in kupal naklepe, kako bi se maščeval nad materjo.

Otroci znajo biti neusmiljeni! Ko spoznajo, kako jih starši ljubijo, jim je baš ta ljubezen sredstvo, da starše mučijo. — Stanka so boleli udarci, a hujša od bolečin mu je bila jeza in želel si je, da so mu udarci prizadeli rane, da bi umrl za njimi; ali bi se potem kesala mati svojega dejanja, ali bi mu tulila ob pogrebu! Kar inako se mu je storilo, ko je gledal v duhu svoj lastni pogreb, in zopet je imel rokov opravila pri očeh in pri nosu. — Ali pa, če ga nocoj ne bi bilo domov, kako bi jo skrbelo! Prav ji je, zakaj ga je pa tepla!

Spomnil se je, da mu je mati povrh zagrozila še z očetom — o joj!

oče, kadar je bil jezen, ni nič gledal, s čim in kam, kar udaril je. Nak, domov pa ne! — Kaj potem, ni premišljal — mladih ljudi navada ni, da bi preudarjali tudi le za pol ure naprej.

Vsi bolester občutki, vse bridke skrbi so ga pa minile, ko je prišel na trg in pred izložbo, ki so jih pravkar pričenjali razsvetljevati. Toda puške, samokresi, predmeti za umetni ogenj, tam torte, piškoti, sladkorčki, čokolada, likerji, v izložbi naprej klobase in sir in jabolka in ribe in suho grozdje... Stanku so se cedile sline: ko bi imel denar!

„Kocmur, ali greš z mano?“ ga je zdramil iz slastnih misli glas nekaj let starejšega dečka, ki je bil postal poleg njega; lase je imel skrbno počesane v čelo, kadil je cigareto, na levem komolcu pa je prodajal platno.

„O, Likar! Kam pa greš?“

„V gledališče. Igrat. Pojdi z mano! Režiser je rekel, da lahko priženem še katerega. Boš igral in dobiš desetico. Ampak moraš dati meni polovico, drugače te ne vzamem s sabo.“

„Ali daš en dim?“ je vprašal Stanko in ko mu je Likar pokroviteljsko dovolil, da je enkrat potegnil cigareto, enkrat samkrat in ne več, se ni dalje premišljal in je šel z njim.

Gledališče je že poznal. Neko nedeljo popoldne je bil notri s tovarišem Barličem, v prvi vrsti sta sedela, slad-

(7)

korčke sta zobala in se strahovito smejala pijancu, rdeč nos je imel, postrani cilinder in rdeč dežnik in je kolovratil po odru — silno je bilo kratkočasno! Žal, da takrat nista ostala do konca! Ko je prvič padla zavesa, je prišel namreč gospod in ju poklical ven in ta gospod je bil detektiv in sta marala z njim na policijo — zakaj Barlič je bil denar za gledališče in sladkarije zmaknil, to se pravi: ukradel. Barliča so potem nekam dali, kar izginil je, nemara je moral v prisilno delavnico; Stanku niso nič storili, ker ni bil sokriv, le posvarili so ga...

Vesnilo ga je, da bo to pot že sam igral na odru. Streja! — takega pijanca bi že pogodil — kar gorko mu je postajalo. Opotekal se bo in robantil in marelo odpiral in zapiral in pa rigalo se mu bo, takole: „Hu-jik!“

„Daj no!“ ga je posvaril tovariš. „Če se ne boš dostojneje vedel, te vržejo ven.“

Ta opomin ga je zbudil iz prijetnega vzleta domišljije. „Kaj bova pa igrala, jaz in ti?“

„Morje,“ je kratko odgovoril Likar. „Ali morje?“

„Morje. Boš že videl.“

Morje! Stanka so pričeli obhajati dvomi, ali bo kos tako težavni nalogi. Morja še ni videl drugod kakor na slikah; po slikah pa in likar je bral in slišal, si ni mogel kar nič predočevati, kakšno naj igra, da bo podoben morju. Tolažila ga je edino okolnost, da ima tovariš enako vlogo; kakor bo delal tovariš, tako on.

Že sta zavila s ceste in izpod ko-

stanjevega drevoreda skoz vrata v ograji k vhodu na oder. Čakalo je že nekaj fantičev, radovedno so prežali v razsvetljena okna garderob, s sveto grozo vlekli na ušesa zvoke in ropote, prihajajoče iz poslopja, in vsakokrat, če je kdo prišel ali odšel skoz duri, so stegovali vratove, da ujemó pogled na nekaj razsvetljenih stopnic.

Slednjič so se odprle duri in na prag se je postavil širokopleč, bradat mož. Vtaknil je roke v žep, dobrohotno pokimal mladim umetnikom, se umaknil za korak v stran in jih prijazno povabil: „Na, zdaj pa le noter, barabice!“

Vsi so se hkrati stisnili skoz duri in hiteli po stopnicah, kakor da je škoda vsakega trenutka. Vrh kratkih stopnic na hodniku so se ustavili, da počakajo prijaznega moža. Na hodniku so bile po vrsti duri, skoz duri se je čul kreg, smeh, petje. Stanku je bilo kar tesno pri srcu.

Prijazni mož z brado je odprl široke železne duri: „Le noter, barabice!“ in bili so na odru. Stanko še ni videl kaj tako čudnega. Neskončen se mu je zdel prostor navzlic neštetim lučim — ne v vrh ne v daljavo ni bilo razločiti konca; vsekrižem so stale platne, na lesene okvire pribite stene, vmes so s tihimi koraki švigali ljudje po neznanih opravilih. Na eni strani se je spenjala gladka, siva stena od vrha do tal, pred njo sredi odra je stal gospod s pobarvanim licem in v pisani obleki in je gledal skoz okroglo luknjico v steni — kaj, če je ta visoka stena zagrinjala? — v kotu je slonel gasilec.

Strmel je v nevajene obilne čudeže, ko ga je Likar dregnil v rebra, naj vendar poslušaj. Pred njimi je stal dolg s plešo in z zlatimi naočniki in jih kregal: „Morje zadnjič ni bilo morje, ampak kisló mleko. Vihar je na morju, razumete, vihar: podé se divji valovi! Da mi ne boste spali, sapramenski fantje, pripogibati se morate, gor dol, gor dal, drugače naj vas vse vkup pobere rogač!“

Nagnali so mlade umetnike v ozađe, tam so morali poklektniti in se z rokami upreti v tla, pregnili so jih s plahto, belo in zeleno pobarvano, ta plahta je bila površina morja, in gospod s plešo in naočniki je komandiral fante, kako se morajo dvigati in kretati pod plahto, da bo uživalo občinstvo čimbolj živ vtis viharno razburkanega morja, tako živ, da ga skoro prično opominjati občutki morske bolezní.

Zdaj je Stanko vedel, kako je treba igrati morje.

Saj bi bilo prav kratkočasno, noretí pod plahto, suvati drug drugega in ščipati, če se ne bi moralo vse goditi skrajno tiho; če je dal kateri količak glas od sebe ali zaropotal, že se je glosu zabavljaje iz ust sitnega gospoda s plešo in naočniki in razločile so se besede in kretanje, kakor da išče dolgo palico v nič kaj prijazne namene.

Pričela je godba, sledilo je petje, slišati je bilo tekanje po odru, pišvetra, dež, grom. Stanka je silno mučila radovednost, tako rad bi pokukal izpod plachte, pa se ni dalo: bila je pri-peta.

ENEGA DUHA IN SRCA
Slovenski dan

DAN SLOVENSKE SKUPNOSTI V ARGENTINI
6. APRILA 1986

V SOBOTO, 5. APRILA, OB 20 V SLOMSKOVEM DOMU V RAMOS MEJIA

MAGDINA ŽRTEV

v izvedbi igralske družine iz Mendoza

V NEDELJO, 6. APRILA OB 11.45 V STOLNICI V SAN JUSTO
koncelebrirana sv. maša, nato
otvoritev Slovenskega dne v Našem domu ob navzočnosti osmih slovenskih domov.
Vsem rojakom bo na razpolago kosilo.
„Štanti“ bodo odprti od 13 naprej.

OB 16 VESELI IN RAZGIBANI NASTOPI MLADIH IN STAREJSIH IZ VSEH SLOVENSkih DOMOV,
KATERI SE BODO VRSTILI DO NOČI.

Po sklepu prosta zabava.

Naj bo ta Slovenski dan mogočna manifestacija slovenstva v Argentini. Udeležba je častna dolžnost
vseh rojakov.

Vabi ZEDINJENA SLOVENIJA

**Slovenski dom
v San Martinu**

vabi vse rojake, da se udeležijo na
praznik Vstajenja velikonočne sv.
maše v cerkvi Presv. Srca.
Po sv. maši pa so vsi vabljeni na
velikonočni zajtrk v Slovenskem
domu.

Ob tej priložnosti opozarja odbor
Slovenskega doma, da je treba naj-
pozneje do 31. marca plačati vsaj
polovico članarine, da obdrži član
pravico do takojšnjega izplačila
posmrtnine. Članarino je mogoče
poravnati pri odbornikih.

**PORAVNAJTE NAROČNINO
SVOBODNE SLOVENIJE!**

KLINIČNE ANALIZE

Lic. Zofija Pograje

“Obras Sociales”

Bolnike obiščem na domu.

Informacije na Tel. 629-6901.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Miserit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Curso Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3234

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual N° 280831

Narečnina Svobodne Slovenije za l. 1986:
Za Argentino \$ 24, pri pošiljanju po
pošti \$ 25; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA
dol.; obmojne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-
nada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VELKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1161 - BUENOS AIRES -
T. E. 363-7215

BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE
GOSPODOVEGA VSTAJENJA
VOŠČI VSEM ROJAKOM

ZEDINJENA SLOVENIJA

LUČ VSTALEGA KRISTUSA NAJ POSVETI V
NAŠA SRCA IN UTRDI V VSEH VERO VANJ. ALELUJA!

želi

Zveza slovenskih mater in žena

NAŠ DOM SAN JUSTO

vošči vsem članom in prijateljem

srečne in blagoslovljene

VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Vesele velikonočne praznike
vsem članom in prijateljem želi

SLOMSKOV DOM

SLOVENSKI DOM V CARAPACHAYU

želi VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
vsem članom, prijateljem in obiskovalcem.

VSAKOLETNA TOMBOLA V CARAPACHAYU

bo v nedeljo 13. aprila ob 16. uri.

Glavni dobitki: veliki družinski zmrzovalnik, centro musical,
kolo in še 60 velikih dobitkov in čez 200 manjših.
Vabljeni!

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja želi

dr. Katica Cukjati
ODVETNICA

Roque Sáenz Peña 3245
(Višina Prov. Unidas 250)

Lomas del Mirador
V delavnikih od 17 do 20

TOVARNA PIŠKOTOV

KEKS

želi vsem rojakom
blagoslovljene praznike Vstajenja Gospodovega

Gral. Acha 268

T. E. 654-6866

Ramos Mejía

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja
želi vsem rojakom

MARINO DEKLEVA

Industrias DEMA

Cnel. Vidal 3602-10

T. E. 242-2047

R. de Escalada

OBVESTILA

VELIKI ČETRTEK, 27. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj
ob 19. uri slovesno opravilo velike-
ga četrčka.

VELIKI PETEK, 28. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj
ob 19. uri bogoslužje velikega petka.

VELIKA SOBOTA, 29. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj
ob 22. uri velikonočna vigilija.

VELIKONOČNA NEDELJA, 30. marca
V San Martinu velikonočna sv. ma-
ša v cerkvi Presv. Srca ob 8.45, nato v
Slovenskem domu velikonočni zajtrk.

ČETRTEK, 3. aprila:

Sestanek Zveze mater in žena v Slo-
venski hiši ob 17. Govoril bo dr. Aloj-
zij Starc.

SOBOTA, 5. aprila:

Začetek rednega pouka Slovenskega
srednješolskega tečaja v slovenski hiši
ob 15. uri.

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj
ob 19.15 sv. maša za pok. Miloša Sta-
reta. Vabi SLS.

V Slomškovem domu v Ramos Mejía
„Magdina žrtev“ v izvedbi igralske dru-
žine iz Mendoza ob 20. uri.

Občni zbor Sloge ob 20 v Slomško-
vem domu.

NEDELJA, 6. aprila:

SLOVENSKI DAN v San Justo. Ob
11.45 v stolnici koncelebrirane sv. ma-
še, nato otvoritev Slovenskega dne v
Našem domu. Ob 16 kulturni program.

SOBOTA, 12. aprila:

Začetek Visokošolskega tečaja ob 16
v Slovenski hiši.

NEDELJA, 13. aprila:

V Slovenskem domu v Carapachayu
tombola.

SOBOTA, 19. aprila:

Redni pouk Slovenskega srednješol-
skega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

NEDELJA, 20. aprila:

Tombola na vrtu Slomškovega do-
ma ob 16. uri.

Občni zbor Slomškovega doma ob
10.30.

SOBOTA, 26. aprila:

V Slovenskem domu v San Martinu
ob 20 informativni sestanek o narodno
političnih vprašanjih. Vabi vse rojake
načelstvo SLS.

MALI OGLASI

Arhitekti

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 —
17. nad. '5' - R. Mejía - Tel. 654-
2461; poned. sredo, petek od 16 do
18.

Gospodarstvo

Lavarovanja M. in H. Loboda — Sar-
miento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Bue-
nos Aires - od 11 do 18.30 - T. E.
812-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mi-
tre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E.
658-6574, 654-6438. Od poned. do
petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704
Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-
6438. Od poned. do petka od 15. do
19. ure.

Zemljišče (270 m²) v Slovenski vasl.
Informacije: Lovro Jan ali T. E.
766-6376 v soboto in nedeljo.

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja
vošči vsem rojakom

BAJDA S. R. L.
PARKET

Juan B. Alberdi 3981

Capital

T. E. 67-2494

**KREDITNA ZADRUGA
„S. L. O. G. A.“ Z. O. Z.**

Bm. Mitre 97

Tel. 658-6574 in 654-6438

**MUTUAL
SLOGA**

Ramos Mejía

VOŠČITA VSEM SVOJIM ČLANOM IN PRIJATELJEM V
ARGENTINI IN PO SVETU ZA VELIKONOČNE PRAZNIKE
VELIKO BLAGOSLOVA, ZADOVOLJSTVA IN MIRU!

**Srečne in blagoslovljene
velikonočne praznike!**

STANDMETAL S.A.

ENTRE RIOS 3763

SAN JUSTO

Stavbno mizarstvo „L I P A“

MATEVŽ POTOČNIK IN SINOVİ

vošči vsem rojakom vesele velikonočne praznike

Laprida 4772

T. E. 653-7793-8234

Ciudadela

Blagoslova polne velikonočne praznike želi rojakom

TEXTILES KOSANČIČ S. A.

Gral. Lynch 2569

H. Yrigoyen 2510

Ramón L. Falcón 2624

San Justo

San Justo

Flores

VSEM ROJAKOM TER MLADINI
V SLOVENIJI IN PO SVETU
ŽELITA VESELO VELIKO NOČ

BOŽO IN BRANKO ŠABIČ

Izdelava industrijskih vzmeti

Los Matreros 3862

Villa Leon - Ituzaingó